

ŠAKIŲ RAJONO PANEMUNIŲ MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO

KRIZIŲ VALDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Krizių valdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) reglamentuoja krizių valdymą mokykloje, krizių valdymo komandos sudarymą, narių funkcijas, darbo organizavimą ir bendradarbiavimą su mokyklos vaiko gerovės komisija (toliau – VGK) bei institucijų bendradarbiavimą krizių valdymo mokykloje metu.
2. Krizių valdymo tikslas:
  - 2.1. užtikrinti, kad krizės įveikimo metu ugdymo procesas mokykloje vyktų įprasta tvarka arba kuo greičiau prie jos grįžtų;
  - 2.2. užtikrinti krizės paveiktiems bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą.
3. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
  - 3.1. **krizinė situacija** – situacija, kurią lydi didelis nerimas, įtampa, grėsmė, nesaugumas, pavojus, pasimetimas ir kt;
  - 3.2. **ekstremalios situacijos** – tai masinės krizinės situacijos, kylančios tam tikroje teritorijoje dėl katastrofinių faktorių, kurių pasekmėmis gali būti žala žmonių sveikatai, aplinkai, gamtai, žmonių žūtys, reikšmingi materialiniai nuostoliai, sutrikdantys įprastą žmonių gyvenimą. Ekstremalias situacijas galima skirstyti į keturias kategorijas: *technogeninės (stambios transporto avarijos, gaisrai, sprogimai, netikėtos pastatų griūtys, elektroenergetinių, hidrodinaminių sistemų avarijos ir pan.); gamtos (žemės drebėjimai, potvyniai, sausros ir kt. meteorologinių, geologinių ir pan. faktorių sukelti reiškiniai); biologinės (ligų epidemijos, pandemijos ir pan.); socialinės (teroro aktai, kariniai veiksmai, tarptautiniai / tarpvalstybiniai konfliktai);*
  - 3.3. **krizė mokykloje** – netikėtas ir (ar) pavojingas įvykis, sutrikdantis įprastą bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiantis visą ar didesnę mokyklos bendruomenės dalį. Krizinių situacijų pavyzdžiai: mokinio ar bendruomenės nario savižudybė, netektis: bendruomenės nario mirtis dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos, nelaimingas atsitikimas, susijęs su mirties grėsme mokykloje, bendruomenės nario dingimas ir kt;
  - 3.4. **krizės valdymas mokykloje** – veiksmai, kuriuos atlieka mokyklos krizių valdymo komanda, vaiko gerovės komisija ir savivaldybės švietimo pagalbos tarnybos krizių valdymo komanda siekdama įveikti krizės sukeltas problemas ir teikti bendruomenei veiksmingą pagalbą. Krizių valdymas apima pagalbos organizavimą, mokyklos bendruomenės (įskaitant tėvus / globėjus/rūpintojus) bei kitų institucijų informavimą, bendravimą su žiniasklaida, pasirūpinimą mokyklos bendruomenės narių saugumu ir pan.;
  - 3.5. **savižudybės grėsmė** – situacija, kai yra identifikuojamas asmuo, turintis ketinimų nusižudyti;

- 3.6. **krizių valdymo mokykloje komanda (mokyklos komanda)** – mokykloje nuolat veikianti, krizių valdymą vykdanči komanda, kurią sudaro administracijos, švietimo pagalbos specialistų, mokytojų atstovai, turintys krizės valdymui būtinų gebėjimų.
4. Tvarkos aprašas parengtas ir organizuojamas vadovaujantis Rekomendacijomis dėl krizių valdymo mokyklose, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. V-229 „Dėl Rekomendacijų dėl krizių valdymo mokyklose patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 „Dėl Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei atsižvelgiant į Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodeksą (<http://www.etikoskomisija.lt/teisineinformacija/etikos-kodeksas/item/69-lietuvos-visuomenesinformavimo-etikos-kodeksas>).
5. Visi krizės valdymo mokykloje komandos nariai turi laikytis konfidencialumo, gauti ir teikti informaciją tiek, kiek būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas nepažeidžiant vaiko teisių ir teisėtų interesų.

II SKYRIUS

KRIZIŲ VALDYMO MOKYKLOJE ORGANIZAVIMAS

6. Mokyklos komandos paskirtis – pasirengti konstruktyviai reaguoti į krizę, o įvykus krizei – koordinuotai ir veiksmingai organizuoti krizės pasekmių įveikimą, užtikrinti krizės paveiktiems mokyklos bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą, atkurti įprastą mokyklos bendruomenės veiklą.
7. Mokyklos komanda sudaryta iš 5–7 narių. Mokyklos komandai vadovauja mokyklos direktorius. Komandos sudėtį tvirtina mokyklos direktorius.
8. Mokyklos komandos nariais skiriami krizės valdymui būtinų gebėjimų, tai yra komunikacijos, bendradarbiavimo, komandinio darbo, konfliktų sprendimo, savižudybės ir savižalos rizikos atpažinimo įgūdžių turintys mokyklos administracijos darbuotojai, mokytojai ir (ar) pagalbos mokiniui specialistai. Mokyklos komandos nariai gali būti ir VGK nariais.
9. Mokyklos komanda krizės valdyme atlieka šias funkcijas:
  - 9.1. kartu su VGK parengia preliminarų krizės valdymo veiksmų planą, kuriame numato krizės valdymo veiksmus (toliau – krizės valdymo veiksmų planas) (1 priedas);
    - 9.2. įvykus krizei, kartu su VGK konsultuojasi su Šakių r. savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriumi ir Šakių r. savivaldybės Švietimo pagalbos tarnyba peržiūri preliminarų krizės valdymo veiksmų planą pritaikant jį esamai krizės situacijai ir įvertinant mokyklos turimus vidinius psichologinei pagalbai reikalingus resursus, esant būtinybei, iškviečia psichologinės pagalbos teikėją (-us), reguliariai aptaria esamą krizės situaciją ir tolesnius krizės valdymo veiksmus. Pasikeitus aplinkybėms, priima sprendimą;
      - 9.3. koreguoti krizės valdymo veiksmų planą;

9.4. sustabdyti krizės valdymo veiksmus. Sustabdžius krizės valdymo veiksmus, aptaria krizės valdymo eigą.

9. Mokyklos komandos narių funkcijos:

10.1. mokyklos komandos vadovas:

10.1.1. vadovauja mokyklos komandos darbui;

10.1.2. numato, kad, nesant kurio nors mokyklos komandos nario, jo funkcijoms krizės valdyme atlikti būtų paskirtas kitas mokyklos darbuotojas;

10.1.3. inicijuoja mokyklos komandos posėdžius krizės valdymo klausimams svarstyti. Mokyklos komandos posėdžiai (krizės valdymo organizaciniais klausimams aptarti, preliminariam krizės valdymo veiksmų planui sudaryti, kvalifikacijos tobulinimo renginiuose įgytos patirties sklaidai) organizuojami pagal poreikį, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus;

10.1.4. užtikrina, kad mokyklos komandos nariai įgytų krizės valdymo kompetencijų ir nuolat (ne rečiau kaip kartą per metus po 4 akademinės valandas) tobulintų kvalifikaciją šioje srityje;

10.1.5. užtikrina, kad mokyklos komandos nariams dalyvaujant krizės valdymo veikloje būtų paskirti asmenys jų tiesioginiam darbui dirbti;

10.1.6. įvykus krizei, nedelsiant informuoja Šakių r. savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrių, prireikus – kitas institucijas (savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrių ar kitas);

10.1.7. įvykus krizei, susisiekiama su nukentėjusio asmens artimaisiais ir (ar) policija, patikslina krizės faktus, aptaria su asmens artimaisiais, kokia informacija apie krizę bus pateikta mokyklos bendruomenei (mokyklos administracijai, mokytojams, mokiniams, mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams));

10.1.8. krizės metu nedelsiant sušaukia ir informuoja apie krizę mokyklos komandą ir VGK;

10.1.9. informuoja mokyklos administraciją ir mokytojus apie krizės valdymo organizavimo veiksmus ir pateikia informaciją apie krizę darbuotojams, užtikrina, kad mokytojai nedelsiant (ne vėliau kaip kitą ugdymo dieną) vienu metu mažoms mokinių grupėms (klasėse) praneštų informaciją apie krizę. Esant poreikiui, pateikia informaciją žiniasklaidai;

10.1.10. mokinio ir (ar) mokyklos darbuotojo mirties atveju, pasirūpina, kad jo asmens duomenys būtų pašalinami iš žurnalų, sąrašų, kompiuterių ir kita; mirusiojo daiktus perduoda artimiesiems;

10.2. narys, atsakingas už psichologinės pagalbos organizavimą ir (ar) teikimą:

10.2.1. įvykus krizei, vertina situaciją mokykloje (labiausiai krizės paveiktus mokyklos bendruomenės narius, bendrą mokyklos bendruomenės mikroklimatą, psichologinės pagalbos teikimo poreikį) ir mokyklos vidinius resursus, reikalingus psichologinės pagalbos teikimui;

10.2.2. bendradarbiaudamas su Šakių r. savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriumi, organizuoja psichologinės pagalbos mokyklos bendruomenei teikimo priemones (teikėjus, patalpas, laiką);

- 10.2.3. labiausiai krizės paveiktiems mokyklos bendruomenės nariams siūlo psichologinę pagalbą ir (ar) teikia informaciją apie psichologinės pagalbos teikėją (-us) ir (ar) teikia psichologinę pagalbą mokyklos bendruomenės nariams (rengia pokalbius su mokyklos bendruomenės nariais, konsultuoja mokyklos bendruomenės narius individualiai ar grupėmis);
- 10.3. narys, atsakingas už komunikaciją:
  - 10.3.1. reguliariai atnaujina mokyklos komandos narių ir psichologinės pagalbos teikėjo (-ų) kontaktus ir užtikrina jų prieinamumą mokyklos komandos nariams ir mokyklos bendruomenei;
  - 10.3.2. bendradarbiaudamas su VGK, psichologinės pagalbos teikėju (-ais) ar Šakių r. savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriumi, mokyklos komandos vadovu, parengia informacijos apie krizę tekstą, kuris bus skirtas mokyklos bendruomenei, prireikus ir žiniasklaidai, bei pateikia šią informaciją mokyklos komandos vadovui;
  - 10.3.3. konsultuoja mokyklos komandos vadovą, mokytojus, kaip informuoti apie krizę mokinius ir žiniasklaidą;
  - 10.3.4. paruošia informaciją apie krizę ir praneša mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams);
  - 10.3.5. vertina bendravimo su žiniasklaida efektyvumą;
- 10.4. narys, atsakingas už saugumo priemonių organizavimą:
  - 10.4.1. esant krizei, susijusiai su realia ar suvokiama grėsme mokyklos bendruomenės narių civiliniam saugumui, nedelsiant imasi priemonių, užtikrinančių mokyklos bendruomenės narių saugumą, ir informuoja mokyklos komandos vadovą ar jo pavaduotoją, prireikus iškviečia policiją ir (ar) priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą (bendrosios pagalbos telefonu 112);
  - 10.4.2. po krizės vertina saugumo priemonių efektyvumą;
- 10.5. narys, atsakingas už pirmos pagalbos organizavimą:
  - 10.5.1. esant realiai ar suvokiamai grėsmei mokyklos bendruomenės narių sveikatai ir (ar) gyvybei, inicijuoja pirmos pagalbos teikimą ir informuoja mokyklos komandos vadovą ar jo pavaduotoją, prireikus iškviečia greitąją medicinos pagalbą (bendrosios pagalbos telefonu 112);
  - 10.5.2. rūpinasi, kad krizės atveju būtų priemonių, reikalingų pirmajai pagalbai suteikti;
  - 10.5.3. numato vietą (-as), kur galėtų būti teikiama pirmoji pagalba;
  - 10.5.4. po krizės vertina pirmosios pagalbos organizavimo efektyvumą;
- 10.6. narys, atsakingas už socialinės pagalbos organizavimą ir (ar) teikimą:
  - 10.6.1. esant būtinybei, bendradarbiauja su įvairiomis organizacijomis ir struktūromis;
  - 10.6.2. kaupia informaciją apie labiausiai įvykio paveiktus asmenis;
  - 10.6.3. teikia emocinę paramą mokiniams ir jų tėvams krizės metu.
11. Mokyklos krizės komanda numato preliminarų veiksmų planą, įvykus krizei:
  - 11.1. nedelsiant po įvykio:
    - 11.1.1. sukviesti krizių valdymo komandą, prisiminti kiekvieno funkcijas ir atsakomybę;
    - 11.1.2. prieš prasidedant pamokoms, sukviesti mokytojų pasitarimą, kurio metu instrukuoti mokytojus apie tai, kaip reikėtų pateikti informaciją mokiniams;
    - 11.1.3. pateikti rekomendacijas, kaip padėti vaikams reikšti emocijas ir reaguoti į įvykį;

- 11.1.4. priminti pagrindines krizių valdymo komandos narių ir mokytojų funkcijas;
- 11.1.5. suteikti informaciją apie tai, kur ir kaip bus teikiama pagalba;
- 11.1.6. suteikti neatidėliotiną pagalbą tiems, kuriems jos labiausiai reikia;
- 11.1.7. pirmosios dienos pabaigoje aptarti pagrindinius dienos įvykius, numatyti svarbiausius kitos dienos veiksmus;
- 11.2. kitą dieną:
  - 11.2.1. organizuoti tolesnį pagalbos teikimą mokyklos bendruomenės nariams;
  - 11.2.2. vykdyti šviečiamąją veiklą, slopinti gandus;
  - 11.2.3. aptarti tėvų informavimą ir prevencinio švietimo klausimus;
  - 11.2.4. dienos pabaigoje aptarti pagrindinius įvykius, numatyti tolesnius veiksmus.
- 11.3. vėlesnėmis pirmosios savaitės dienomis:
  - 11.3.1. organizuoti trumpus esamos situacijos aptarimus;
  - 11.3.2. tęsti numatytą pagalbos priemonių įgyvendinimą.
- 11.4. krizių valdymo komandai nusprendus, kad situacija normalizavosi, mokyklos krizės valdymo veikla nutraukiama;
- 11.5. mokyklos krizės valdymo komanda, įgyvendinusi krizės valdymo mokykloje plane numatytus veiksmus, įvertina krizės valdymo mokykloje veiksmų sėkmingumą ir priima reikiamus sprendimus bei koreguoja krizės valdymo mokyklos veiksmų planą.

III SKYRIUS

SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS PREVENCIJA

- 12. Bet kuris mokyklos darbuotojas, sužinojęs apie mokinio ar kito bendruomenės nario tyčinį žalojimąsi, ketinimą nusižudyti ar mintis apie savižudybę, turi informuoti mokyklos psichologą arba jo nesant mokyklos socialinį pedagogą. Nesant šių specialistų mokykloje, informuojamas mokyklos krizių valdymo komandos vadovas arba vaiko gerovės pirmininkas.
- 13. Nedelsiant informuojami ir iškviečiami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir tolesnis pagalbos teikimas derinamas su jais.
- 14. Jei savižudybės grėsmę patiriantis mokyklos bendruomenės narys yra susižalojęs, apsinuodijęs, sutrikusios sąmonės arba yra akivaizdi grėsmė jo sveikatai ar gyvybei, t.y. jis pradėjo ar ketina pradėti savižudybės veiksmus, - skambinti bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 ir kviesti greitąją medicinos pagalbą.
- 15. Mokinys ar kitas bendruomenės narys esantis savižudybės krizėje, tęstinės pagalbos nukreipiamas pas psichikos sveikatos specialistą.
- 16. Mokinio tėvams (globėjams, rūpintojams) atsisakius pagalbos, skirtos mokiniui esančiam savižudybės krizėje, mokykla apie tokį atvejį informuoja Marijampolės apskrities vaiko teisių apsaugos skyrių Šakių rajone.
- 17. Apie pagalbos teikimą kiekvienu savižudybės grėsmės atveju yra pildomas pagalbos teikimo eigos lapas (2 priedas).

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Su Krizių valdymo mokykloje tvarkos aprašu, patvirtintu mokyklos direktoriaus įsakymu, mokyklos bendruomenė supažindinama, patalpinant ją Šakių rajono Panemunių mokyklos-daugiafunkcio centro internetinėje svetainėje www.panemuniumdc.sakiai.lm.lt
-

KRIZĖS VALDYMO VEIKSMŲ PLANAS

ŠAKIŲ RAJONO PANEMUNIŲ MOKYKLA-DAUGIAFUNKCIS CENTRAS LEKĖČIŲ SKYRIUS

_____

(data)

1. Mokyklos bendruomenės narys, gavęs informaciją apie krizę mokykloje, nedelsdamas informuoja Krizių valdymo komandos vadovą.....

(vardas, pavardė, kontaktinis telefono Nr.).

Jam nesant, jo įgaliotą atstovą.....

(vardas, pavardė, kontaktinis telefono Nr.).

2. Krizių valdymo komandos vadovas susisieikia su nukentėjusiojo asmens artimaisiais ir (ar) policija patikslina krizės faktus (kas, kur ir kada įvyko) ir informaciją, kuri galėtų būti pateikta Mokyklos bendruomenei.

3. Krizių valdymo komandos vadovas nedelsdamas sušaukia krizių valdymo komandos ir komisijos posėdį.

Krizių valdymo komandos narių vardai, pavardės, telefono Nr., funkcijos krizės valdymo metu:

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

4. Krizių valdymo komandos vadovas informuoja apie krizę mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją jei krizių valdymo komanda ir komisija susitarė dėl šios funkcijos priskyrimo krizių valdymo komandos vadovui.

Šakių rajono Panemunių mokyklos- daugiafunkcis centras, kontaktinio asmens vardas, pavardė, telefono Nr., el. paštas:.....

5. Krizių valdymo komanda kartu su komisija posėdžio metu aptaria šiuos klausimus (priklausomai nuo konkrečios krizės situacijos posėdžio darbotvarkė gali būti papildyta įtraukiant kitus aktualius klausimus arba sutrumpinta, jei kai kurie klausimai neaktualūs konkrečios krizės situacijoje):

5.1. Įvertina krizės paveiktų asmenų grupes (kurie Mokyklos bendruomenės nariai gali būti labiausiai paveikti);

Labiausiai krizės paveiktos asmenų grupės:.....
.....

5.2. Įvertina turimus psichologinės pagalbos Mokykloje resursus, jei jų nepakanka, kreipiamasi į psichologinės pagalbos teikėją (-us) ir informuoja Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją);

Psichologinės pagalbos teikėjo (-ų) vardas, pavardė, telefono Nr. el. paštas:

.....

5.3. Sutaria, kokia informacija apie krizę ir jos valdymo veiksmus bus pateikiama atskiroms Mokyklos bendruomenės grupėms (mokiniam, tėvams (globėjams, rūpintojams), mokyklos darbuotojams, žiniasklaidai). Taip pat sutaria, kas, kada ir kokia forma pateiks parengtą informacinį tekstą;

5.4. Esant būtinybei sprendžia apie papildomų civilinės saugos ir (ar) greitosios medicinos pagalbos priemonių reikalingumą (policijos ir (ar) priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, greitosios medicinos pagalbos iškvietimą (bendrosios pagalbos telefonu 112));

5.5. Svarsto būtinybę informuoti apie krizę kitas įstaigas ar institucijas (pvz., Vaiko teisių apsaugos skyrių, kitas mokyklas, kurias gali paveikti krizė ar kt.) ir bendradarbiauti su jomis organizuojant ar vykdant krizės valdymo veiksmus;

5.6. Mirties atveju aptaria dalyvavimą laidotuvėse (visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti informuoti apie laidotuvių laiką ir vietą; laidotuvėse dalyvauja tik norintys mokyklos bendruomenės nariai);

5.7. Atsižvelgus į konkrečios krizės aplinkybes ir remiantis posėdžio metu priimtais sprendimais kartu su Komisija, rekomenduotinai konsultuojantis su Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija ir psichologinės pagalbos teikėju (-ais), tikslina preliminarų krizės valdymo veiksmų planą;

5.8. Numato kito Krizių valdymo komandos posėdžio vietą ir laiką.

6. Apie krizę informuojama Mokyklos bendruomenė.

7. Labiausiai nukentėjusiems asmenims teikiama psichologinė ir (ar) kita pagalba.

8. Pasirūpinama, kad visiems Mokyklos bendruomenės nariams būtų prieinama informacija apie psichologinės pagalbos galimybes.

9. Mokinio ar kito bendruomenės nario mirties atveju pasirūpinama, kad jo vardas, pavardė būtų pašalinami iš žurnalų, sąrašų, kompiuterių, pasirūpinama mirusiojo daiktais.

10. Krizių valdymo komanda reguliariai aptaria krizės valdymo veiksmų eigą, veiksmingumą, prireikus keičia, koreguoja krizės valdymo veiksmų planą.

**PAGALBOS TEIKIMO VAIKUI ESANT SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS GRĖSMEI EIGOS
LAPAS**

Įvykio pobūdis/aprašymas:

.....
.....
.....

Kas informavo:

.....

Kada: .....

Data, laikas	Specialistas	Veiksmai

Krizių valdymo komandos vadovė

Lilija Liutviniene